

Математика Стародавнього Китаю

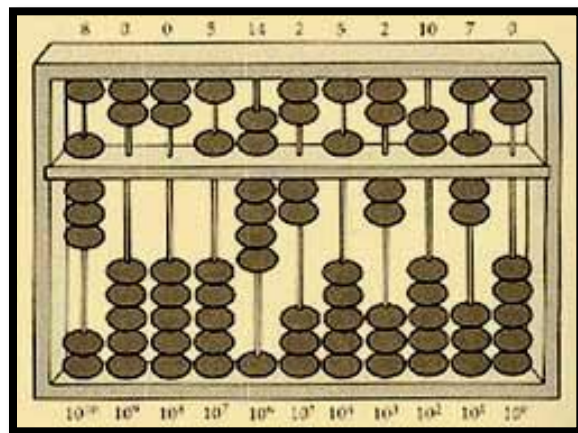
Виникнення китайської цивілізації на берегах річки Хуанхе відноситься до початку II тис. до н. е. Збереглися позначення цифр на ворожильних кістках тварин XIV ст. до н. е.

Зародження математики:

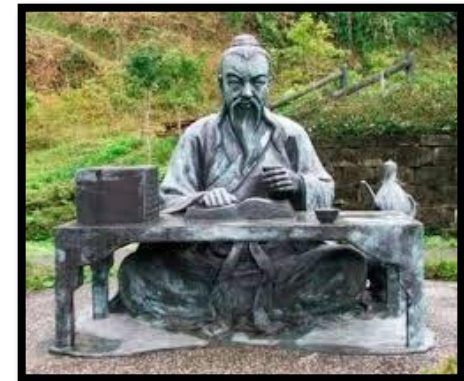
Китайський спосіб запису чисел спочатку був мультиплікативним. Наприклад, запис числа 1946, використовуючи замість ієрогліфів римські цифри, можна умовно представити як 1M9C4X6.

суаньпань

Найважливіші досягнення китайських математиків:

- Правило двох помилкових положень;
введення від'ємних чисел;
запровадження десяткових дробів;
визначення методів рішення систем лінійних рівнянь;
алгебраїчні рівняння вищих степенів та вилучення коренів будь-якого ступеня.

1. Трактат

«Математика в девяти книгах»

Чжан Цаня (152 до н. э.)

Кн. I: «Вимірювання полів»;

Кн. II «Співвідношення між різними видами зернових культур»;

Кн. III: «Поділ за ступенями»;

Кн. IV: «Шао-гуан» (метод вилучення квадратних кубічних коренів);

Кн. V: «Оцінка робіт»;

Кн. VI: «Пропорційний розподіл»;

Кн. VII: «Надлишок-недолік»;

Кн. VIII: «Правило фен-чен»;

Кн. IX: «Співвідношення між катетами і гіпотенузою в прямокутному трикутнику».

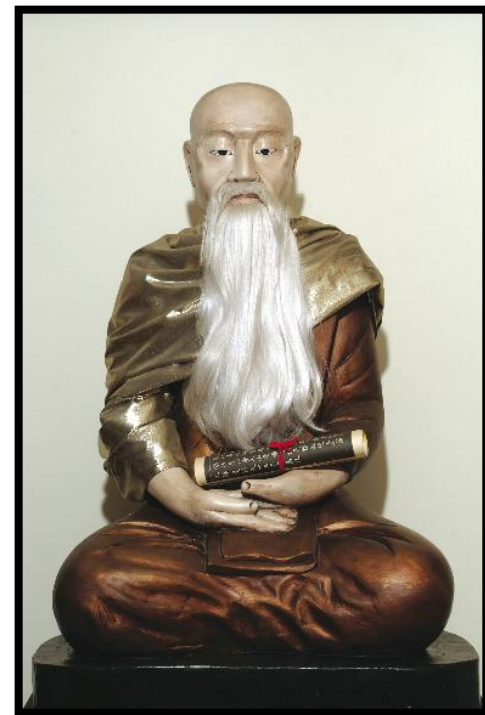
2. Твір Лю Хуэя з практичної геометрії.
3. Метрологічний трактат Сунь-цзи.
4. Математичний трактат Чжан Цю-цзяня
5. Практичне керівництво для чиновників п'яти відомств. Невеликий анонімний «Математичний трактат п'яти відомств»
6. Арифметичне посібник Сяхоу Яна
7. Два трактату Чжень Луаня
8. Трактат Сяо Ван-туна про рівняння третього ступеня.
9. Трактат про гномоне

На підставі усього
вищевикладеного можна зробити
висновок про те, що розвиток
математики в давньому Китаї, з
II ст. до н.е. по VII ст. н. е. дало
сильний поштовх для
подальшого її вдосконалення і
застосування розроблених
методів в майбутньому

Задача Лао Шу:

- запишіть у порожні клітини кожного квадрата числа від 1 до 9 так, щоб сума чисел в кожному стовпці і кожному рядку дорівнювала 15.

Відповідь:

Завдання:

- кладіть магічний квадрат, у центрі якого стоїть число 4, розставте числа 0, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 так, щоб сума чисел по горизонталі, вертикалі і двох діагоналях дорівнювала 12.

Відповідь:

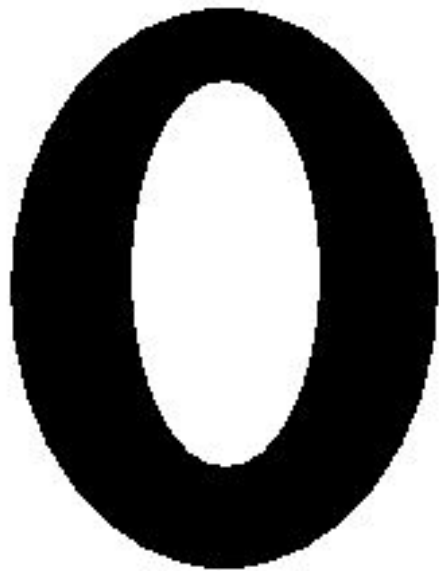
Математика Стародавньої Індії Математичні знання

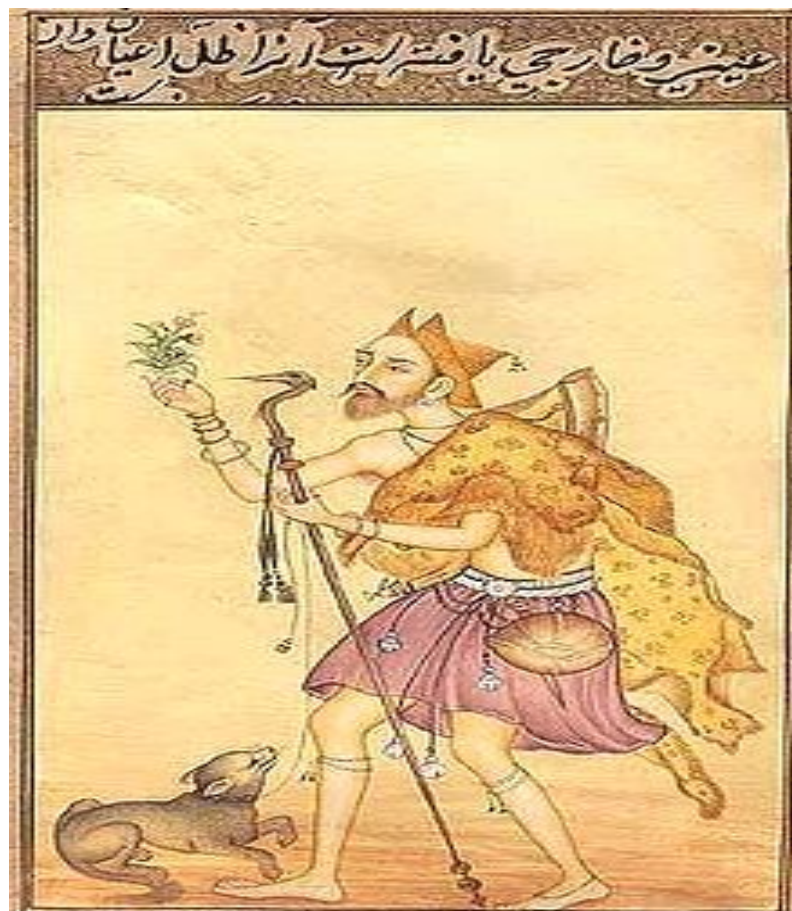
Зображення нуля

XI ст.

VII ст.

**Мухаммад ібн Муса-Хорезмі-
математик використовував у
своєму трактаті знання індійської
десятичної системи**

Індійська нумерація

—	=	≡	𑆫	𑆬	𑆭	𑆮	𑆯	𑆰
1	2	3	4	5	6	7	8	9
𑆑	𑆒	𑆓	𑆔	𑆕	𑆖	𑆗	𑆘	𑆙
10	20	30	40	50	60	70	80	90
𑆚	𑆛	𑆜	𑆝	𑆞	𑆟			
100	200	500	1,000	4,000	70,000			

**Підраховував
приблизно число
 $\Pi=3.1416$**

Десятична система числення

1	2	3	4	5	6	7	8	9
-	=	≡	+	h	φ	?	5	?

Розрахункова дошка

	1	3	5	
	1	3	5	1
1	2	6	0	2
	6	2	0	